

دارالالحان

(دارالالحان) هیئت تدریسی طرقتن ایکہ آبدہ بر نشر ایدیلیر

مجموعہ بہ قائد پائلہ خصوصات ایچون مدیر مسئولہ مراجعت لازمدر

مندرجات

صوتی موسیقی	موسی نریا
دہہ آقندی (۴)	رؤف یکتا
شرقیہ مصر	علی اکرم
عالم موسیقیدہ اوج ضیاع	عمودہ راقب
مودہ دن موسیقی کلامی یولاری	فراج آفکرمانہ
اورکسٹرا تھدر	***
تربیہ موسیقیہ	معلم احمد خٹار
لیان اجنبی احتیاجی	مہلبل ربیع
دارالالحان شوق	***

۱۹۸

مجموعہ تک ادومسی : استانبول - شہزادہ ہاشمی - دارالالحان

توزیع بری : باب عالی جادہ سندہ سودی کتب خانہ سی
بازیدہ شاملی اسکندر تجارت خانہ سی

فیثانی اون بش غروشددر

شہزادہ ہاشمی : اوقاف اسلامیہ مطبعہ سی

۱۳۴۱

(اورکسترا) ندر؟

هر آلتك آبري آبري اوصاف و خواصندن بحث ايدن و [علم آلات موسيقي Instrumentation] نامني آلان معلومات مجموعهي آنجق بر علم اولوب بزه، هر آلتدن نذر ايسته نه بيله جكني و بالمقابل مذكور آلتلر بزه نه كي خدمت لر ايفا ايدنه بيله جكني اوكره تير. علمك فك يتيديكي برده [صنعت = Art] باشلار. بناء عليه، علم آلاتك يتيديكي بردن باشلايان اوركسترا جلق بواعبارله بر صنعت اولوب غايهي، «اوركسترا» دينيان و بر جوق آلات موسيقي دن تركب ايدن كتله صافه نك مختلف عناصريني حال فعاليت قويمق و ابداع ايديلن [لايعد] طرز منج و تركيب ايله روح بشرده بر طاقم تأثير لر، هيجانلر ايقاع ايتكدر. بوراده لايعد كله سي قوللانمقلغمز اصلا موجب حيرت اولاماز؛ چونكه، بركون اولوب ده اشكال موسيقي نك كثر ابداع و استعمال ايله بيشورده جكني ظن ايتدبره جك هيج بر سبب موجود دكلدر. بونقطه اوزرنده راز توقف ايله مسئليني تنوير و ايضاح ايتك فائده دن خالي دكلدر.

مثلا ايكي آلت موسيقي بربريله يكصدا صورتيه اشتراك ايدنه بيلديكي كي، بواشتراك اوقاو فاصله بيله ويا هر هانكي ديكر بر فاصله ايله ده اولاييلير. بو اوج مختلف طرز اشتراكده ايكي چالني دن بري تيز ويا يست قسمي اشغال ايدنه بيلير. كوريلدوركه يالكز ايكي موسيقي آلتني درت مختلف شكلده اشتراك ايلش و بناء عليه درت مختلف شكل موسيقي حاصل ايتش اولدي: بوكا قيا ۳، ۱۰، ۳۰ ودها زياده مقدارده چالني ايله ياييلا بيله جك تركيبانك نه قدار جوق اولاييله جكي قولايجه تصور ايديله بيلير. هر هانكي مهم بر نغمه يي بوتون اوركسترايه تحميل ايله باص قسمي ايجون برقاج آلت تخصيص ايتك صورتيه اجر ايتك ايديله بيله جكي كي، بالعكس، مذكور نغمه يي بارلاق و قوتلي سسلي بر آلتنه توديع ايدنه رك اوركسترا نك ديكر بوتون عناصريني خفيف و اوجوي بر صدا ايله (آفوميايه مان) حالته وضع ايتك صورتيه ده اجرا اولنه بيلير. كذلك، اوركسترا يي تشكيل ايدن (تल्ली)، (آغاچ) و (باقر) آلات، منسوب اولدقلى عايله لر نظر آ ترتيب ايديله رك هر آلت غروپي اوركسترا داخلنده بارز بر كومه حالنده حركت

ایندیرلیدی کی، ذکر ایدیلن هراوچ غروب آلائی هرهانکی برنسبت داخلنده مزج ایدیلهرک برنوع خلیطه ده میدان کتیرله بیلیر. بوتون بونلره، آلات موسیقیه عامللرینک متبادلاً ایجاد واختراع ایندککاری یکی عناصری ده علاوه ایدرسهک، اورکسترا صنعتک نه قادار درین اولدینی حقنده تقریبی بر فکر ایدینه بیلیر. ایلریده بو خصوص داها واضح بر صورتده اکلایشله جقدر.

اورکسترا نك صدا قوتی، مذکور اورکسترا ی تشکیل ایدن آلا نك مقدار یله متناسب عدا یتك دوعضود کادر. حتی الكورولونولوعد ایدیلنلری ده داخل اولق اوزده، اورکسترا نك بوتون آلا نیله وطیبی پس وخفیف صدا ویرن پرده لرده کافی درجه ده ملکه ورسوخ حاصل ایتش اولق شرط یله PP قوتنده - یعنی غایت خفیف - بر صدا درجه سنه قادار ایدیله یله چکی کی، قوتلی صدا ویرن پرده لرنده ای بر ملکه حاصل اولش بر ایکی آلت ایلده FF قوتنده - یعنی غایت شدتلی - صدالر چیقارتیلا بیلیر.

ایشته، اورکسترا نك الك لطیف وروحواز نغمه لری بو PP و FF حدلری آرا سنده کی آماندن چقار.

طله بی اورکسترا ی تشکیل ایدن مختلف آلا نك اوصاف خصوصیه سی، هرجالینک طرز اجراسی حقنده معلومات اساسیه ویرلکدن صکره - شاید کندیسنه بر صنعتکار تربیه سی ویرلک ایسته نیورسه - بوتون دقتی آلات موسیقیه نك ماهیت و وسعت صدائییه اعتبار یله یکدیگر لر یله اولان مناسبت ومشابهت لر اوزرینه جلب ایدله لیدر. بوندن ماعداسی هرکسک فکر مشاهد سنه وابسته قالیر.

ایشه فائده لی بر صورتده باشلا بیلیمک ایچون اول امرده، بوتون آلات موسیقیه یی، بر برلرینه نظراً اولان مشابهت لره، هر برینک حائز اولدینی اوصاف خصوصیه یه وطرز اجرا لرینه کوره معقول بر صورتده تصنیف ایدره ک غروبلره آیرمق ایجاب ایدر. آشناییه ده مقصدله درج ابتدیکمز لوحه، حد ذاتنده یک مکمل عد ایدیله یله چک بر شکله اولما قله برابر، بزه موقتاً نقطه حرکت وظیفه سنی کوره بیلیر. بزه ایلر ده، ایجاب ایتدکجه، محذوری و ناقص طرقلر نی ارئه وایضاح ایدرز.

بناء علیه بر بستکارک استفاده ایدیه یله چکی آلا نك بروجه زیر لوحه ده موجود بولندیقی - موقتاً - قبول ایدمه لم.

آلات موسیقي کي کوسرر جرد جرد

تصنيف	فلاسيك اورڪترابي تشكيل يادن آلات	نسبتاً آڙ مستعمل ويکي آلات	پک نادر مستعمل آلات	اورڪتراده مستعمل اوليائن آلات
سراست دليڪيلر	فلوت	ڪوچوڪ فلوت		فلاژوله (قاول)
چيفت آغير لقايلر	اوبووا باسون	انڪلڙ قوري قوتتر باسون (ساروسوفون)		فايدا
پک آغير لقايلر	فلارينت	آلتو فلارينت باسو فلارينت ساقسوفون		
باقير آلات	ترومپت قور	پيسٽونلي ترومپت پيسٽونلي قورنه ترومبون اوفيقله شيد (توبا) پيسٽونلي قور		آو قوري
ضربلي آلات		داوول ذيل تراپت منٽڪ چليڪ قام قام	داربوکا (تانبورن) دف چليڪ صفحہ لردن بايلان و (ڏودوتہ مبر) ناملي برنوع آلت چان قاسٽانيهت (چالابارا) قسيلوفون	
تالي وضربلي آلات		هازب	ڪيتارا ماندولين	چہ مالو (سانطود)
فلاوبلي آلات		بوپوڪ اورغ نيوفون	پيانو	آرمونيوم
يالي آلات	برنجي ڪان ايڪنجي ڪان آلتو ويولونسل قوتتر باس		ويول دامود	

جدولك برنجي ستونی « هایدن » ، « موزار » و « بهوفن » زمانندبری فلاحیق بر طرزده سمفونی اورکسترالرنده استعمال ایدیلن آلتیری احتوا ایدر . ایکنجی ستون ، نسبتاً دها یکی اولوب دها زیاده تیارولرده مستعمل اولان آلانی کوستر . اوچنجی ستونده ، آنجیق استثنائی احوالده وتصویری بر ماهیتی حائر اولان فکرلرک افاده می ایچون قولانیلان آلات واردر . دردنجی ستون ایسه ، تام و واضح برر اوصاف موسیقیهیی حائر اولقله برابر هیچ بر زمان اورکسترایه کیرمیهن آلانی محتویدر . [بودردنجی ستونه دها بر جوق آلتیر کیره بیلیر ؛ فقط موضوعمزله علاقه لری اولامایاجندن درجه لزوم کورمهدک .]

جدولی بوصورتله ترتیب ایتدکدنصکره ، باشده اورکستراک الک مهم واک اساسلی غاصری اولان یایلیر بولنقی اوزره ، هر غروپی آیری آیری واهمیتلری صیراسیله کوزدن کچرلم .

تشریحانه باشلامدن اول ، بو مختلف صدا واسطه لرینک نه وجهله حال فعالیت ، وضع اولاناجنی حقنه ، بعضی مطالعات و ملاحظات سرد ایتمک ایجاب ایدر . کرچه جدی وقوتلی بر آرمونی معلوماتیله مجهز اولمادقچه اورکستراجیلغه باشلامق براز متجاسرانه و بی سود بر کیفیت ایسده ، دیگر طرفدن ده ، علم آهنگ قواعدینه نقطه سی نقطه سنه باغلاناراق آلات موسیقیهیی بر نظرلی صدادن عبارت عد وطن ایتمکده او نسبتده خطادر : هر آلتک کندی قدرت و قوتی اظهار و وارلغی حس ایتدیره بیامه سی ایچون - هیئت عمومی بی تشکیل ایدن لطیف صدانک حصوله یاردیم ایتمکله برابر - بیوک بر سربستی به مظهر ایدلمه سی لازمه دندر .

اگر آرمونی بسته تک متین و اساسلی بر اسکلنی عد ایدیلیرسه ، اورکستراده ، روح و ماهیتی دائماًحافظه ایدمک ایجاب ایدن بواسکلتک عادتاً لباسی ؛ تفکرات موسیقیه نک کاه ساده و متواضع ، بعضاًده مشعشع و مدیدب برنوع زینتیدر . بناء علیه اورکسترای تشکیل ایدن هیئت بوسوتون باشقه بر نظرله باقی و آلانی قسملرک - آهنگی بر سبب اولمادینی حالده - زمان زمان بر لرلرینک اوستته کچوب ویا آلتنه اینه رک متادیا اینجه و قالین سس سباحه لرنده دولاشمهرلینه ، مختلف آلانک کاه صوصوب کاه باشلامهرلینه ، واصل سسلرک مختلف طرز و استقامتده اقسام و انتشار ایتمهرلینه هیچده ، حیرت ایلهمک ایجاب ایدر . متوسط برقم ایله - باص مستثنا - دیگر برقم آرمنده واقع اولاجق موازی اوقتاویر شایان مساعیه اولایییر . حتی امکان حاصل اولدقچه ، متوسط بر قسم ایله باص قسمی آرمنده حاصل اولان موازی اوقتاویر بیه کوز یومولایییر . آلات موسیقیه نک صدالرنده کی تنوع دولاییسیله بر جوق نسبتسز لکلر (Fausse relation) ، صدا سرتلکلری زائل اولایییر . بناء علیه ذوق سلیمه موافق اواق و بسته نک ماهیته خلل کتیرمه مک شرطیله بو قیل سربستی لره جواز و بریله بیلیر . مع مافیله دیدیکمز کی ، بسته نک وضع اصلیمی تغیر ایتمه بیلیر ؛ عکسی تقدیرده بو سربستی ، مهارت و درایتنده کی نقصان نه ،

اسلوبه کی ضعفه حل ایدیلیر . والحاصل قصه جه خلاصه اتمک لازم کلیرسه دیزله بیلیرکه ، بسته اورکسترانی زینتلردن تجرید ایله کبسیط بر شکه و مثلاً بریاو باریسی حالت افرای ایدلسه بیله ، هیت عمومه اعتباریله صاف و منطقی شکلی محافظه ایدیلیر .

حالبوکه اسکیدن مسئله بو شکله دکلدی . (باخ) دن اول کان بسته کادرلر و حتی بالقات (باخ) بیله بعضاً آلات موسیقییه ، وسعت و قدرت صدائیهرنی نظر اعتباره آلمایارق ، طبق بر نظری صدا ایتش کبی تاقی ایدرلر و بونلرک حرکتلرینی (قوتلر پوان) قواعدینه نظراً ترتیب ایدرلردی . ؛ مع مافیله اونوناملی که او دورده ، اورکسترالر ، کلیرسه لوده اورغ ، تیارو و قونسرلرده (قلاوسه ن) دیزان بیانیوه مشابه قدیم بر آلات املوق اوزره ، قلاویه لی آلانک یاردیم و اشتراکنه مظهر ایدیلیر . و بومعاون چالغیلر باص قسمی لایستطع ادامه ایتدیره رک اثرک آرمونیک تقویه و متاداً اداره و محافظه ایدرلردی . ایشه بو سببله درکه مذکور باصلره [متادی باص = Basse continue] نامی و برلشدر . و قلاویه لی یاردیمچی آلترک باریلری [رقی باص = Bass chiffree] دیزان طرزده یازیلاراق اورغی ویا قلاوسه نجییه ، اجرا خصوصنده بویوک بر سر بستی بخش ایدیلیردی . بوکون بزه ابتدائی کورون بو اصول ایله ، متین و قوتلی اولمقه برابر - هان هان بوتون آلات موسیقیه نک استعمالی دولایسییه - یکنسقی ، آغیر و کثیف اوصافی یستلر وجوده کلیردی . بوندن ماعدا ، مذکور طرزدن ذوق دویانلر ، آتانی سسلرک نه صورتله ترتیب ایدلرکیکی ییلوبده او وجهله دیکلرینلردن عبارتدی . بسته اقسامنک نام و سالم بر صورتده حرکت ایتیه ندن زیاده ، صدالرک متنوع ثروت و لطافتنه فضله اهمیت ویرن بوکونکی اورکستراجیلق ، هیچ شبهه نر ، اسکینسنه نظراً بر خطوه ترقیدر ؛ اسکینسندن ده جانی ودها حرارتلیر . بوکونکی اورکسترانی بو صایدیغمز اوصافدن تجرید ایدیکیز ، اورتهده هیچ برشی ، قالمز . تعبیر دیکرله ، بوکونک اورکستراسی بو اوصاف اوزرینه مؤسدر .

اورکسترانی تشکیل ایدن غریزلیک مهمی اولان یایی آلات بروجه آتی تشکیل ایدر و [قوواتونور = Quatuor] نامی آیر :

برقم	برنجی کان
برقم	ایکنجی کان
برقم	آلتو
برقم	ویولونسه ل

ویولونسه لرده ، اکثریاً ، ده بویوک قطعه ده اولان (قونتر باص) لر طرفندن ، بر اوقتاو

دها پس اولان بر سسله رفاقت ايديليز . قونتر باصير آيري بر قسم تشكيل ايتمه مكله برابر ، اور كسترانك تملنه - يعني باص قسمنه - دها فضله برهيت و رصانت و يررلر .

برنجي كان ، كرك ملودي و كركسه ناثير و هيجان ايقاعي اعتباريله اك مهم موقعي اشغال ايتديكي كي ، آرموني نقطه نظر نندنده بواهميت ، هان دائما آقورلرك اك قالين سسلرني حاصل ايدن ويولونسه لاه عاندر و راجعدر . ايكنجي كان ايله آلتو ، نسبتاً تالي قسملر اولقله برابر آرا صيرا - و طيبي موقتاً - مهمجه وظيفه لر درعهده ايدرلر . مثلاً بعضاً ايكنجي كانلر كندى آرالرنده مجاوبه ايدرلر . بعضاً آلتو ، ديكر كانلرك اك اوسته چيقاراق - بر آن موقت ايجون - برنجي كامل يريني اشغال و نعماتي كندينه خاص اولان خوليا كار و حزن آور بر شيوه ايله ادا ايدر . قابا و پس منطقه يي هيچ ترك ايتمين قونتر باص مستنا اولاراق ، يايلى آلات عالمه سنك بوتون افرادى متادياً تبديل موقع ايدرلر كا ، تيزلره چيقارلر و كا ، يسلره اينه رك بر برلرينه ترك موقع ايدرلر . لكن بو تبديل موقع كيفيتي اك زياده ايكنجي كان ايله آلتو آراسنده واقع اولور ؛ كذلك چيفت تل ايله چاللا اصولي ده - بالخاصه آقومبايه مان ماهيتنده اولديني زمانلرده - ينه بوايكي آلتده چوق استعمال ايديليز .

